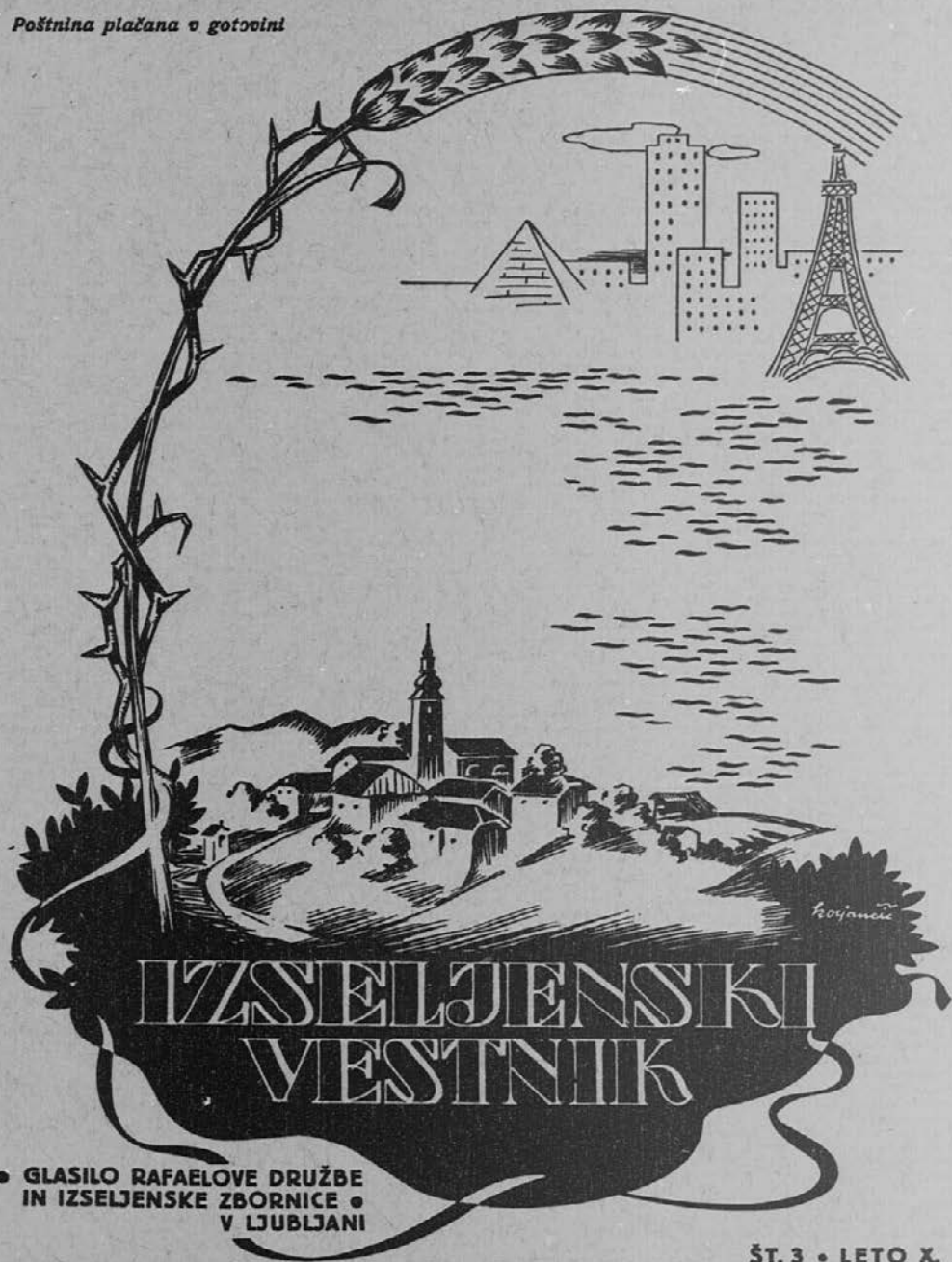

Poštnina plačana v gotovini

• GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE
IN IZSELJENSKE ZBORNICE •
V LJUBLJANI

ŠT. 3 • LETO X.
1 9 4 0

»Izseljenski vestnik« izhaja mesečno. — Uredništvo in uprava: pisarna Družbe sv. Rafaela, Tyrševa cesta 31/L v Ljubljani, telefon šte. 35-01. — Naročnina: za Jugoslavijo letno 15 din, za dijake 12 din; za inozemstvo letno: Argentina \$ 3, Belgija 25 Blg. Frs., Francija 20 Frs., Holandija 1 Gold., Italija 15 Lit, Nemčija 2 RM, U.S.A. \$ 1. — Oglasi po dogovoru. — Odgovorni urednik: Viktor Plestenjak, Ljubljana, pisarna Družbe sv. Rafaela na Tyrševi cesti šte. 31/L. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec.

Še o izplačilu izseljenskih vlog

Glede na pravilnik k uredbi o izplačilu izseljenskih vlog pri jugoslovanskih denarnih zavodih, ki so prišli v konkurz od 1. januarja 1925 do 3. februarja 1931, so bili po listih navedeni naslednji zavodi: Beogradska ujedinjena banka v Belgradu, Banka i štedionica za Primorje na Sušaku in njena podružnica v Bakru, Srpska zadržna banka v Novem Sadu, Srpska prometna banka v Sarajevu, Hrvatska seljačka zadržna banka v Zagrebu, banka »Vojvodina« v Novem Sadu in Prva lička štedionica v Gospiću.

V zadnji številki Vestnika denarnih zavodov po imenu nismo navedli, ker jih tudi pravilnik ne navaja, temveč smo čakali na točnejše podatke. Navedli pa so jih po okrožnici krajevnih jugoslovanskih konzulatov vsi naši izseljenski časopisi. Seveda je to vzbudilo posebno med slovenskimi izseljenci precej nevolje. Zato je Družba zaprosila za pojasnila finančno ministrstvo v Belgradu, ki nam je z dopisom 12. januarja 1940 odgovorilo, da se Uredba o izplačilu izseljenskih vlog nanaša na vse jugoslov. denarne zavode, ki so prišli v konkurz v omenjenem času.

To uradno pojasnilo nam torej nudi jamstvo, da bodo izplačane izseljenske vloge tudi iz tistih slovenskih in drugih denarnih zavodov, kamor so rojaki pošiljali svoje prihranke, ki pa niso bili imenovani. Od teh zadnjih denarnih zavodov pa smo mogli za sedaj ugotoviti le Slavensko banko. V poštev pa bi mogla priti še Ljubljanska posojilnica.

Postopek za dviganje vlog smo navedli v zadnji številki. Družba sv. Rafaela pa si bo še vnaprej prizadevala, da dokončno ugotovi denarne zavode, kar bomo sproti sporočali.

Izseljenci pa, ki si niso na jasnem glede obstoja kaknega denarnega zavoda, kamor so pošiljali svoje prihranke, naj za pojasnilo vprašajo Družbo sv. Rafaela.

Vsi, ki boste — v daljnem svetu in doma — v teh dneh trpljenja in ostanjenja Gospodovega prebirali te strani, vedite, da stiska, ki smo Vam jo v februarju razkrili, po mesecu dni ni manjša postala. Preko svojih moči smo Vam dali zadnje, da se ne pretrga ta edina vez, ki nas vse druži v misli na domovino. Doklej, ve Bog sam! Zato Vas vse prosimo zvestobe in pomoči.

Naj Vam osem, predragi prijatelji in naročniki, Kristus Križani blagoslovi to Veliko noč in vse dni, ki bodo njej sledili.

Za Družbo sv. Rafaela in Izseljensko zbornico — uredništvo.

Zahvala

Ob svojem 10 letnem jubileju je založba »Hrama« poklonila Družbi za rojake v tujini zbirko svojih knjig, za kar se ji Družba prisrčno zahvaljuje. — Prav tako izreka Družba zahvalo k. r. banski upravi, ki je za isti namen poklonila 10 izvodov »Spominskega zbornika Slovenijec«. Naj ta dva zgleđa najdeta posnemovalcev!

Jan Plestenjak:

Letošnja Velika noč

Brat, ki si v Ameriki,
ali so ti trudne roké, ali ti je opešalo srce,
ali ne smeš in mi zato ne poveš,
da hoče le véliki petek na svetu ostati,
véliki petek, pokolje krvavo med brati,
ki je zanje Kristus križan bil,
ki je zanje Kristus kri prelil!

Brat moj, ki si odromal v daljni svet,
nisi li videl Kristusa: bil je na križ razpet;
usahle ustnice so odpuščanje delile,
krvave oči so razbojniku — svetu milost rosile,
in glava vsa težka se je prav k tlom sklonila,
da v mrtva bi srca kaplja krvava s krone kanila;
in potem se je kri iz dlani in srca po razbitem telesu razlila,
zemljo pordečila in zemlja glasno jo je pila
in zemlja je s Kristom v gluhi čas zavpila:
»Dopolnjeno je!«

Brat moj, ki šel si srečo iskat in ponujat tujim svoje moči,
ali res nikoli več ne bo velike noči?
Ali je morda zastoj se prelila Njegova kri?

M. R.:

Dr. Ivan Tomšič: Nekaj misli glede znanstvenega dela o zamejnih Jugoslovanih*

Mulaček je leta 1915. za uvod k svoji razpravi »Naše izseljevanje v številkah« zapisal, da je namen njegove razprave predvsem ta, da bi s statistično obdelanimi dejstvi pokazal, da izseljenstvo ni le zadeva srca, temveč da je predmet resnega preučevanja in stvarnega dela. Ta razprava je prva in doslej po svojem predmetu in načinu skoraj edina. Namena pa ni dosegla. Spomnil sem se tega ob branju razprave dr. Ivana Tomšiča, saj je on kot prvi izpregovoril nekaj tehtnih in stvarnih besed o organizaciji, potrebi, pomenu in načinu znanstvenega preučevanja izseljenskega vprašanja. Med Mulačkovim apelom, za tedaj tako bogato podprtim s pomembnimi statističnimi podatki, do Tomšičeve razprave pa so potekla skoraj tri desetletja. Če bo do uresničenja tega, o čemer razpravlja dr. I.

* O organizaciji dela, kakor ga nakazuje ta razprava, bomo o priliki še izpregovorili. — Uredništvo.

Tomšič v svoji razpravi, potrebno tudi tolikšno časovno razdobje, potem je bolje, da danes opustimo vsako takšno prizadevanje. Vprav Tomšičeva razprava je neizpodbiten dokaz, kako sta taka organizacija in znanstveno preučevanje izseljenskega vprašanja neogibno potrebna za praktično delo in stvarno reševanje izseljenskega vprašanja.

Razpravo, ki jo je napisal dr. Tomšič in jo najprej objavil v »Slovenskem pravniku«, bi lahko imenovali okvirno razpravo, ki v zgoščenih poglavjih obravnava organizacijsko in vsebinsko stran znanstvenega dela o zamejnih Jugoslovanih. Ob dejstvu, da je od 2.524.300 zamejnih Jugoslovancev nad 1.200.000 Slovencev in da to število predstavlja nad 50 odstotkov vseh Slovencev, ugotavlja, da so najboljše pogoji za temeljito znanstveno delovanje na tem področju za vso kraljevino podani v Ljubljani kot središču naroda, ki ima razmeroma največ rojakov izven državnih meja. To ugotovitev utemeljuje z resnico, da imajo posebno Slovenci interes in moralno dolžnost, baviti se z izseljenskimi in manjšinskimi vprašanji. K temu jih sili geopolitičen položaj od njih obljudenega ozemlja in dejstvo, da je od približno 2.400.000, kolikor je vseh Slovencev na svetu, samo polovica v Jugoslaviji, medtem ko druga polovica živi raztresena po vsem svetu. Za Slovence pa je tako prizadevanje življenjskega pomena tudi iz tega razloga, ker bi se z ugodno rešitvijo teh vprašanj mogel urediti osrednji problem Slovencev in njihov odnos do drugih Jugoslovancev. To je dovolj krepek razlog, da se Slovenci zavemo svojih nalog, ki jih imamo kot narod »desetega brata«.

Ker smo pa v tem delu že toliko zamudili, so ta dejstva dovolj jasen opomin, da se vendar že posebno v delo za izseljensko vprašanje poglobimo, tako da ne bomo posegali samo po najbolj vidnih posledicah, ampak da zgradimo osnove za smotno in načrtno preučevanje in praktično reševanje izseljenskega vprašanja že v njegovih prvih vzrokih in ga iz teh zgrabimo v celoti kot sklop številnih vprašanj. Vprav s tega vidika predstavlja Tomšičeva razprava novost v borni slovenski izseljenski literaturi. V dokaj zgoščenih poglavjih obdela najprej predmet, potrebo in pomen znanstvenega dela o zamejnih Jugoslovanih in posebno o slovenskih izseljencih. Ta kratka poglavja nizajo pred nami vrsto vprašanj, ki tvorijo problem razprave. Potem pa se loti bistva te panoge znanstvenega dela, ki sicer ni nova, toda se do sedaj ni obravnavala kot posebna veda, ampak le z malimi izjavami v okviru že obstoječih ved. Ker se je pisec razprave omejil na splošno obravnavanje, samo nakaže spor, ki vlada o tem, ali more biti študij o zamejnih Jugoslovanih in Slovencih samostojna znanstvena panoga ali pa naj se obravnava v okviru drugih ved. Opozarja na Bochma, ki zagovarja ta študij kot samostojno vedo in jo imenuje znanstveno etnopolitiko, in pa na Mannhardta, ki v svojem delu »Grenz- und Auslanddeutschum als Lehrgegenstand« metodološko obravnava kot posebno znanstveno panogo problem zamejnega nemštva. Dr. Tomšič ugotavlja, da raziskovanje in preučevanje zamejnih Jugoslovancev nudi možnost spoznavanja novih resnic ali vsaj poti do njih in zato ni dvoma, da je preučevanje tega položaja znanstveno delo. O tem pa, kolika naj bi bila samostojnost tega znanstvenega dela, ne razpravlja. Sicer se sam izjavlja zanjo, a škoda je, da tega vprašanja kot bistvenega ni obdelal obširneje, posebno še, ko oriše vso pestrost in raznolikost tega znanstvenega dela in trdi, da se morajo problemi zamejnih Jugoslovancev raziskovati in obravnavati skupno po točno premišljenem načrtu in nepristransko, brez političnih težnj. Toda očitno je, kakor sem že omenil, da je Tomšičeva razprava nekaka uvodna beseda, »prolog«, da se tako izrazim, ki zajame ves sklop zamotanih vprašanj, jih predstavi in oriše pač z namenom, kaj nam kot Slovencem življenje nalaga, pa se tega še premalo zavedamo, odnosno potrebnega načrtnega dela v tej smeri sploh še nimamo, a je nujno, da se ga lotimo in poprimemo tako, kakor nam pomen te naloge narekuje.

Svojo razpravo zaključi s stvarnim predlogom o organizaciji znanstvenega dela o zamejnih Jugoslovanih. Ustanovljen je sicer na ljubljanski univerzi Zavod za mednarodno pravo, ki ima poseben odsek za izseljenstvo. Toda položaj zamejnih Jugoslovancev je treba obravnavati z vidika več znanstvenih panog, kakor pravilno ugotavlja dr. Tomšič in predlaga, da se ustanovi poseben medfakultetni zavod za zamejne Jugoslovane. Ta zavod naj bi bila organizacijska podlaga in središče za znanstveno preučevanje vseh življenjskih problemov Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki živijo izven meja naše države. Seveda je tukaj spet vprašanje denarnih sredstev. Toda kdor se zaveda važnosti problema, ki ga predstavlja izseljenstvo in manjšinski problem posebno za nas Slovence, mora priznati, da sleherni dinar, vložen v tako organizirano načrtno delo, daje bogate obresti.

Res, skrajni čas je že, da preidemo iz zgolj čustvenega obravnavanja izseljenskega vprašanja k stvarnemu preučevanju, ki nam edino more dati osnove za smotno praktično delo. Imamo sicer nekaj poizkusov, z znanstvenimi metodami približati se izseljenskem problemu. Toda vse ostaja pri teh poizkusih. Pogrešamo pač prepotrebne knjižnice. Kljub dvajsetletni svobodi še danes nimamo potrebnega gradiva, niti statističnega niti gradiva o narodnostnih, verskih, kulturnih in socialno gospodarskih razmerah med našimi izseljenci. Skafarjeva razprava o socialno gospodarskem položaju sezonskih delavcev v Vojvodini je pač edinstvena in edina. Spričo takega stanja, ki zavira vsako smotno praktično in znanstveno delo, je predlagani zavod najidealnejša, a tudi edina uspešna rešitev, da ne ostanemo kljub naporom in dobri volji poedincev na mrtvi točki in da nam ne bo treba ugotavljati tudi po Tomšičevi razpravi tega, kar smo morali ugotoviti po omenjeni razpravi Mulačka.

Naša zemlja: Jurnik nad Selško dolino.

Kliše Plau, vestnika

Na Bregu

(Dalje.)

»Zjutraj se kar prileže, pa vroče ti je. Kar pij, ti ne bo škodil. Češnjevce je.«

»Dober človek je, če je prav Koprivar,« ga je Bregar hvalil in pil.

»Veš kaj, nekaj denarja če bi mi posodil. Samo preložil bi mi,« se je opogumil. Mencial je z nogami in nepremično mu je zrl v obraz. Iz potez in gibov je skušal razbrati misel, še preden se je porodila v možganih.

»Težko bo,« je omeceval Koprivar. Vedno se mu je imenitno zdelo, da ga prihajajo prosit za posojila. Lahno se je nagnil in trkal s prsti po mizi.

»Ne vem, kaj se je letos spravilo nad nas,« je začel. »Najboljši travnik v Doleh je pod vodo. Pet voz sena je vzelo kot nič. Hlev je menda tudi zavdan. Dvoje živinčet je poginilo.«

»Kaj se ti hoče, ko imaš vsega zadosti.«

Bregar mu je lahko oporekal in ga hvalil na vse pretege.

»Kaj ti, takile smo reveži, kar čez noč skopniš z grudel? Pripovedoval je na dolgo in široko, rotil in prosil, naj ga reši stiske. Skoro je jokal. Obljubljal je, da bo vrnil, saj bo takoj odšel v tujino za zaslužkom.

»V tujino?« se je Koprivar začuden namrdnil.

»Da, tako sem sklenil, ni druge pomoči.«

Bregar je izrekel hladno in odločno, kakor da se ne da niti za las premakniti. Beseda mu je zvenela tuje, da, ni poznal njene vsebine.

»Tujina je mačeha,« ga je izpod čela ošinil Koprivar.

»Moram, če hočem ostati na svojem! Tudi mačeha je mati.«

»Zame bi ne bila nikoli.«

Obrnil se je, z dolgimi koraki premeril sobo, obstal pri oknu in se zastrmel v široko gladino rjave vode, ki je preplavljala njive in travnike. Nikdar bi ne pustil doma, kako da ta Bregar more; ne, ne ve, kaj je zemlja, da jo tako lahko pusti.

»Koliko potrebuješ?«

»I, vse bi rad plačal, da bom imel mir,« je boječe poprijemal.

Koprivar mu je odštel denar, Bregar ga je hitro spravil, a zdelo se mu je, da je drugič zastavljena krtina, na kateri čepi domačijca.

»Ančka naj pride kaj pomagat žeti. Taka vijača je, da ne vemo, česa bi se najprej lotili. Pa še zamudno je letos, ko je vse poleženo.«

»Kdaj naj pride?«

Bregar bi obljubil vse, da ima le breme vsaj preloženo na drugo ramo.

»Delo se pri nas dobi o svetem Jakobu ali pa o svetem Pavlu.«

»No, če boš res šel v tujino, pa pozdravljen.« Koprivar mu je segel v roko.

»Varuj se, da se zdrav vrneš!«

Bregar je molče stal, zadržnilo se mu je grlo, da ni mogel spregovoriti, dokler se nista ločila.

Še tisti dan je sosedu vrgel v golt, kar mu je bil dolžan. Od tega trenutka sta si bila tuja...
•

Pri Bregarjevih se je življenje za spoznanje spremenilo. Z vnemo so se vrgli na delo. Oče je s Tonetom sekal rogovile, vlačil domov in skrbno podpiral mlade razveznjene čamplje in hruške. Prenekatero popoldne se je oče vrtel v vinogradu, privezoval in obiral trte ter v naravnih koših nosil zapernice živini. Ob večerih je hodil po vrtu in v mislih računal, koliko bo Tone lahko nakuhal žganja, če bo s pridom skupaj spravil. Poučeval ga je, kam naj ga hodi ponujat v prodaj, po čem naj ga da, kam naj obrne denar, da bo kaj zaleglo. Objemala ga je tiha žalost, pa je ni pokazal ne pred ženo, še manj pred otrokoma. Trdno se je pre-magoval, da je bil vesel. In res: nekaj mladostnega je spretelo že postarno telo. Kot bi mu dvajset let zdrsnilo s pleč, je tekal po domačiji. Vse je videl, vse vedel. Nikogar ni priganjal k delu, saj jih je bila sama skrb. Ančka je pogosto bila v dnini pri Koprivarju. Nikoli ni prišla prazna domov. Gospodinja ji je navezala celo moke ali zavila v prtiček hlebec kruha. Zato jo je mati večkrat silila: le pojdi, so dobri ljudje.

Rahlo je deževalo, ko sta stara dva po večerji obsedela za mizo. Tone je premetaval po peči cunje in iskal kamižolo. Ogrnil si jo je čez glavo in pleča in smuknil na pod leč. Ančka se je mudila pred pečjo. Pomila je sklode, obrisala žlice in jih dela v žličnik.

»Si že opravila?« je pretrgala mati besedo z očetom in se ozrla v Ančko, ko je stopila v hišo in si brisala roke v predpasnik.

»Še mleko boste iz peči vzeli, če se bo kaj ogrelo.«

»Bom že, kar pojdi. Trudna si. Pa Bogu se priporoči,« je zatrecovala, ko je zapirala kamrino vrata.

»Komaj, da bi vsem gruntarjem požela,« je tiše tožila mati. »Če pa ne gre, je pa precej zamera. Vidiš, tako je in ostane; ubijati se moramo, čeprav čreva za seboj vlačimo.«

Medla senca je pokrila očetu starikav obraz.

»Si pripravila obleko?« Dvignil je pogled, a mati je povsila oči.

»Sem — pa te težko pustim. Kako bomo sami?«

Zamislila se je. Z nohti je risala brezoblične znake po mizi. Ni se upala dvigniti pogleda, da bi še njemu ne zagrenila besed.

»Peče me, ko vidim, da sem lahko vsak čes na prodaj. Če sem se otepel tega oderuha, sem pa Koprivarju dolžan. Poravnati bo vendar treba.«

Izza svete podobe je vzel pratiko, prebiral oguljene, zamazane liste in štel tedne in mesece, koliko časa misli ostati v doma. Mati je odprla skrinjo in zopet ter zopet pregledala borno, zakrpano perilo.

Tihota se je zajeda v hišo, med sklenjenimi srči je visel oster meč, ki jih bo zdaj ločil, da bodo zakrvavela.

Skrbno ga je zložila nazaj in zaklenila skrinjo. Grenka solza je počasi, stežka polzela po zgubanem licu in kanila na začrneli pokrov.

»Si kaj povedal Tonetu in Ančki?« ga je mehko vprašala.

»Nič jima nisem prikril.«

Glas mu je bil otožen in jezik se je zapletal.

»Objubila sta mi, da bosta pridna. Veselje boš imela z njima, to ti rečem. Ko se bom vrnil, za takrat je prihranjen najlepši del življenja.«

Govoril je, dasi sam sebi ni verjel. A potolažiti mora obupano ženo.

»Da, res.« Umolknila je kot bi ji zmanjkalo sapa. Zagledala se je v temo. Dež je vedno bolj padal, na gosto je brenkalo po šipah. Za Kozjakom so se vžigali bliski in blede razsvetljevali dolino. Culo se je bobnenje, ki se je izgubljalo v daljavi.

»Najlepše jutro zasije po najbolj divji noči,« je spregovorila razločno in počasi, kot bi tehtala vsako črko.

Pri sosedu je ugasnila luč.

»Se zdaj me oprezuje, te ure mi greni z boleznim spominom.«

»Bregarja je noč vzela,« je zagnala po vasi Vozarjeva Franca. Sam Bog ve, kaj je hodila od hiše do hiše in skrivnostno dopovedovala, da so ga otroci pognali po svetu.

»Radi bi dobro živeli, stari naj bi jim pa vkup vlačil. Tako je, če nimaš otrok v strahu,« se je poslavljala od praga. Bregarjevi so kmalu zvedeli, kaj raznašajo okoli.

»Presiti so,« je dejala mati in odšli so po delu, kot bi se nič ne zgodilo. Garali so kot črna živina. Doma so hitro postorili, potem so šli pa po dnini. Vodil jih je očetov opomin: Če ljubite grudo, ne štejte žuljev! Tone je bil vsako jutro pred soncem na polju; nikoli ga ni nihče videl, da bi počival. Ko so drugi vstali, so ga že videli na njivi. Zvečer pri mesecu je popravljal grablje ali se zaprl v klet in klepal koso. Pa ga ni zdelovalo, bil je trden lko grič.

Snažil je senožet, trebil goščo. Vsak kamenček je pobral na njivah in jih tako udelal, da so se sosedje spogledovali: glej no, ne bi bil napačen gospodar tale Tone. Skoda, da je tako na koncu. Z vsemi se je dobro razumel, le najbližjega sosedu ni mogel. Njegova somogoltnost, ko je vedno iskal le sebe in svoje premoženje, se je Tončku zastudila. Ogibal se ga je kakor gada. Vselej, kadar ga je moral srečati, mu je neka tesnoba napolnila srce. Zakaj ga sosed tako sovraži? Kaj je storil drugega, kakor da se je boril za lastno zemljo? Začel ga je sovražiti tudi Tone. Kot oster trn mu je pognalo v srču in ga mučilo podnevi in ponoči. Oči tega lakomnega sosedu so sijale sovraštva prevaranih upov. Mislil je, da je Bregarjevina njegova, kot bi jo imel že v žepu.

Velikonočni zvonovi so mu zvonili . . .

V dobraški župniji že pet let miso zvonili zvonovi. Zvonik je stal zaprašen, prazen in kar sram ga je bilo kot ptiča, ki so mu pristigli peroti in ga še s tujo barvo našemili. Netopirji so se zbirali v njem in postovke so gnezdile za tramovi, na katerih so se pred petimi leti pozibavali zvonovi, peli, molili, jokali, vabili in — klicali na pomoč, kadar je plamen obliznil leseno bajto ali pa polni skedenj mogočnega gruntarja.

»Tako dolgčas je, odkar ni zvonov!« je zastokala Rožnikova Mana.

»Se maša se mi zdi prazna, ker nič ne zvoní,« je menil Adamovec.

»V pecku se bodo cvrli, ki so Bogu posvečene zvonove v topove prelili!« so je jezila Močeradna. Igalar se je pa muzal, nič ni rekel, nič se ni obregnil, mežiknil je proti grapi in pljunil.

»Glej ga, brezverca!« je pomislila in zazeblo jo je v duši. Igalar ni hodil k maši, praznike in nedelje je zanemarjal: če je bilo dosti dela, je delal, počival pa potem v sredo ali v soboto.

»Čuden je ta človek!« je zmajeval Rožnik. Igalar je pa lezel proti svojemu laz. Pri Vodniku je živinče zdrvil in pri Anžiču je ovco pogledal.

»Zna pa tudi vse ta človek!« je namignila Mana in gledala za bradatim, od sile širokim in trdno zgnetenim Igalarjem.

»Za zvonove bomo pobiralil!« jo je predramil Kamnar. Oči so se mu smejale in v obraz se je nekam pomladil, čeprav so se mu na glavi kregali ostanki črnih las z belimi.

»Res?« so se ustavili vsi.

»Res, res!«

»Vendar, vendar!« je hlipala Mana in zdelo se ji je, da v zvoniku že pozvanjajo novi zvonovi.

»Sram nas bi bilo lahko, podružničarji se nam že smejiyo!« je razsodil Rožnik.

»Za zvonove se moramo pobrigati, to je pa res!« se je zavzemal Močeradnik.

Tiste dni sta ključarja nabirala po vsej fari, potrkala pri gruntarjih in pri bajtarjih in vsakdo je primaknil za zvonove, kolikor je pač mogel.

»Naj bo, pet smrek bom dal za zvonove!« je zastokal še Žmigovec, ki mu ga ni bilo v devetih farah podobnega skopuha.

»Za vse drugo, za zvonove pa ne!« se je dušal Igalar in se razkoračil pred ključarjema. »Kadar bom mrtev, naj pa zvone s kravjim zvoncem, naša Čada ga ima iz Bohinja. Ta vam poje, da je kaj.«

»Igalar, Igalar, ti se boš še za jezik ugriznil!« sta ga opominjala ključarja, Igalar se je smejal, po stezi nad hišo pa je ubito pozvanjalo; Čada se je vračala s paše in za njo telice, junice, junčki in ovce.

»Poglejte jo! Pa naj še kdo pravi, da tako zvonjenje ni lepo, ha, ha!« se je zarežal Igalar; ključarja sta se izmuznila skozi vrata, vedela sta, da se Igalar ne da omehčati. Trma je trma, ne upogne se, pa če bi ga v tla zabili.

Cez pol leta so v dobraški fari zazvonili novi zvonovi in s svojo pesmijo izvabljali solze. Za vso faro je bil ta dan praznik, Igalar pa je zavlil v hrib in lovil modrase.

Nekam nerodno mu je bilo in zvonovi so mu očitali in mu udarjali na srce, ki pa je bilo gluho. Odkar mu je bila žena umrla, se je čutil zapuščenega; kdaj pa kdaj se je pomudil na njenem grobu in vselej se mu je zdelo, da sliši iz groba njen glas: »Za božjo voljo, ne boji tak!«

»Sam ne bom vzdržal!« se je pridušal. Sinovi in hčere so se mu kujali in se ga izogibali. »Oženil se bom!« je renčal in kar ustrašil se je svojih sivih las, skozi katere se je svetlikala pleša.

Tiste dni je zvonilo v dobraški fari kot za stavo. Igalar se je pa odpravljal k poroki — v sosednjo faro.

»Sram ga je!« je menil Rožnik.

»Cerkveno se bo pa le oženil!« je zamomljala Mana in kar lahko ji je bilo pri duši.

»Stara se, pa se je spremenil. Bog ga že še ni zavrgel!« je povzel Rožnik in zaskrbljeno pogledal proti Igalarjevi domačiji. Streha je rebra kazala in nekaj oken je bilo zamašenih s kunjami, ker so se šipe pobile.

»Nevesta je zanj pa le premlada. Slabo govore o njej, nič prida ni! Jej, jej!« je zajavkala Mana in sama ni vedela, zakaj se ji je Igalar tako zasmilil.

•

Tisti dnevi pred veliko nočjo so bili mrzli in po grapi je ležalo še za ped snega in v kolesnicah so se nabirale mlakuže čez dan, pa zamrznule čez noč. Skozi ivje vrbje ni moglo pognati mačic.

Igalar se je postaral in njegova mlada žena je renčala okrog hiše, nič ji ni bilo prav in niti ene lepe besede ni spregovorila z možem.

»K vstajenju bova šla. Pripravi se, z umazanecem ne bom hodila!« je zamomljala, Igalarju se je pa čudno zdelo, da ga vabi k vstajenju, ko vendar nikoli ni hotela nikamor z njim. Hvaležno jo je pogledal, potem pa povsili oči in temna slutnja mu je legla v dušo, pa je ni mogel razumeti.

Ni se še daniło. Velika nedelja je trkala na okna, v duše. V dobraški fari je vstajenje ob petih zjutraj. V zvoniku je potrkavalo in klicalo, vabilo in pelc velikonočno pesem:

»Zveličar naš je iz groba vstal...«

Igalarju je bilo mehko pri duši kot takrat, ko sta z rajnko materjo bila na božji poti v Crni grobu. Nekaj ga je klicalo k vstajenju, nekaj ga je pa opominjalo, naj ostane doma. »Ob desetih pojdi k maši!« mu je šepetalo.

»Ali si se že okomotal?« je zagodrnjala žena in glas se ji je nekam tresel.

In sta šla še v temi k vstajenju, na ovinku pred grapo je žena nekaj mrmrala, Igalar je pa še slišal ni, v prečudni tesnobi se mu je kopala duša. Zvonjenje ga je omamljalo in prav v dnu srca se je prebudilo kesanje, zakaj ni še on primaknil za zvonove, morda bi mu še lepše peli.

Tedaj pa je počilo. Igalar je zarjul, zakrnil z rokami, se opotekel in se zvalil pod pot — mrtev.

Zvonovi so peli, pritrkavali, procesija se je vila skozi vas, mimo pokopališča in vsepovsod je odmevala pesem:

»Zveličar naš je vstal iz groba!«

Po procesiji je Igalarca — imela je že črno ruto — stopila k župniku in mu razodela, da ji je moža nekdo ustrelil in da leži mrtev nad grapo.

Čez dobro uro so zajokali dobraški zvonovi, na velikonočno nedeljo so jokali za Igalarjem, zvonili so, zahtevali kazen za morilca in prosili za odpuščanje pri Bogu, ki je svojega Sina žrtvoval, da bi bil možu, ki je rekel, naj mu ob smrti Cada pozvanja z bohinjskim zvoncec, usmiljen, pravičen sodnik pa njegovi ženi, ki je najela morilca, da je z.grehom oskrnil svetost velike nedelje.

•

V procesiji je korakal tudi Amerikanec Tone. Trideset let je srkal ameriški zrak, trideset let ni slišal domačih zvonov, za veliko noč so pa zapeli tudi njemu in mu priklicali mladost.

Igalar je bil njegov prijatelj, v šolo sta hodila skupaj in trideset let ga že ni videl.

Zvonovi so jokali in Amerikanec Tone je zajokal. Trideset let ni videl domače cerkve, nikoli je pa ni pozabil. In skozi trideset let je vsak večer molil, da bi še kdaj srečno zagledal domačo faro in pomolil pred oltarjem farnega patrona.

»To je za zvonove!« je ogovoril župnika in mu izročil šop bankovcev, da je gospoda iznenadilo.

»Da bi nebesa izprosili Igalarju!« je izjecljal Amerikanec Tone, ki ga v vseh tridesetih letih nobena smrt ni tako presunila.

„Meni jo branijo . . .“

Ona je bila Angela, on pa Martin. Ona je bila najlepša v revni družini, on najstarejši v bogati.

Angela in Martin sta se res ljubila. Ali bogati oče tega ni mogel videti. Zato je prišlo tako daleč, da je bila gostija samo na domu neveste in Martina bogata družina ni več priznala za svojega.

Ali Martin je bil junak. Tudi je bil vojak, na velikih evropskih frontah med svetovno vojno. Ni se bal trpljenja, ni bežal pred svetom. Zdaj je moral celo bežati v svet.

Sla sta oba. Pri Martinovih starših se nista poslovila. Koliko let sta delala v Franciji! — Ona je morala negovati kup tujih otrok, svojih pa ni mogla imeti. Pa je vendar bil to njen najlepši sen . . . On je moral garati na zemlji.

Prostrana si, francoska zemlja; tisoči in tisoči iz tujih dežel so se zatekli k tebi. Z ljubeznijo je tujec obračal tvoje grudi, tvoje brazde. Tujec, ki je s tem tešil spomin na lastno zemljo v domovini . . .

Martin je začel razmišljati. Angela je videla večkrat oblake v njegovih očeh. Čudo prečudno: iz Martinovih oči, ki se v svetovni vojni niso nikdar zarosile, se zdaj večkrat solza zaleskeče.

Martin, ki se od očeta ni poslovil, mu je zdaj celo pisal. Tudi »za tobak« je poslal očetu večjo vsoto. In oče mu je odgovoril: najstarejšega sina vabi domov.

Martin se je vabilu odzval. — Sicer se Angela nekoliko boji, ali Martin je zdaj odločen. Že je odpovedal službo in se pripravlja na potovanje, po dolgih desetih letih. Nič mu ni žal, da doma ne bo mogel imeti radio-aparata, ki ga je ženi pred nekaj leti kupil za novoletno darilo. Podaril ga je vrlemu Poljaku in njegovi družini, saj so jima bili zvesti tovariši toliko let.

Čudna moč razdalje, ki spreminja srca: bogatega očeta v ljubečega, trdega sina v nežnega.

Čudna moč trdega dela, ki udariš s tako silo na najbolj skrite strune, da tudi te zazvenijo v polni zvočnosti družinske in domovinske ljubezni. Tujina, če te moram tolikokrat preklinjati, v tem te vendar blagoslavljam, da daješ zatočišče tistim, ki se doma ne bi smeli ljubiti. In da večkrat odpres še kamnita srca tistih, ki tvoje trde roke niso čutili . . .

I. C.

Karel Mausser:

Pismo sestri v tujini

Sestra, zdaj je vse drugače pri nas, kar te ni.

Oče polega in mati se komaj še vleče.

Čudno tesno nam je vsem, kar si šla, in boleče razpreda se mir po vsej hiši, odkar smo sami.

Mati to noč je jokala, poznam po očeh.

Oče, ves tih, popoldne na soncu presanja;

dobro vem, Anica, misel na tebe ga ranja in ga predramlja in muči še v dolgih nočeh.

Sestra, daj, vrni se! Zdaj bo spet kmalu pomlad;

telohov belih nabereva in pred Marijo

vse položiva, da mati se spet zveselijo,

in da bo oče tak kot takrat,

ko smo v nedeljah pred hišo v ljubezni sedeli

in se menili o delu, o letini in o težavah,

kaj bomo v Kotu sejali in kaj na Otavah,

koliko žita še v kašči je in kolikokrat bomo še mleli.

Zdaj naj končamo in pozdrave iskrene

v daljino tujino pošiljamo, sestra, ti vroče:

jaz in Poldi Štefetoj in mati in oče

z željo, da kmalu se vrneš med travnike naše vzcvetene.

Njen dnevnik in njegova pisma

(Dalje.)

22.—23. VIII. 1916.

Dva dni sem bila v Kamniški Bistrici. Moj zlati, mar misliš, da sem šla po razvedrilo? Ne, nikar takih misli! Z družbo, tebi dobro znano, sem morala iti. Peveci in igralci so rekli, da brez mene ne gredo in — šla sem. Bolje bi bilo, da ne bi šla... Kar sem že večkrat opazila — »oni« mi je zelo naklonjen. Dober fant je, nič ne rečem, a naj ostane tam, kjer si je izbral. Kar v obraz sem mu povedala, da ljubim tebe. Kaj misli, da sem katera sodobnih: izpred oči, izpred srca? Dokažem jim, da zna slovensko dekle še slovensko ljubiti!

25. VIII. 1916.

Pisma prejemam, a ne odgovarjam nanje; saj sem mu povedala vse kar v obraz. — Zlati moj nič ne piše. Kako sem željna njegovih besed.

31. VIII. 1916.

Nikogar nimam ob strani, sama vase se zapiram; nikomur ne morem duri srca odpreti na stežaj. Bogec moj, saj misliš še na črvička v skali, pa bi pozabil na človeka, ki je najbolj Tvoj?

Moja najdražja!

10. IX. 1916.

V bolnišnici sem. Kam so zbežale moje sanje? Kam so se skrili upi, sladke nade? — Potolaži me! — Gospod, če je res, da tepeš tistega, kogar ljubiš, potem bom voljno prenašal; samo moči mi daj, da ne omagam pod težkim bremenom!

14. X. 1916.

Izkušnjo — usposobljenostni izpit sem danes prestala. Sicer bi mi bilo pa vseeno. Kaj mi morejo koristiti take ocene? Otroci me imajo radi, jaz njih, s starši smo si pravi prijatelji — ena družina; to je zame najboljše spričevalo. In profesor... Tako me je ujezil. Kar pošteno sem se na cesti odkašljala: »Saj me nikdar več ne dobiš v pest, ti, poseobljena teorija!« Če bi se po takih naukih ravнала, bi tudi moja šola postala Cankarjeva »mučihnica«. O, pa nikdar ne bo in naj imam še sto slabih ocen. Meni pišejo oceno: moja vest, moji šolarji in po njih — njihovi starši.

30. XI. 1916.

Mrliču zvoni — a njemu ne; hodijo ga kropit in zanj molit, njega in zanj ne; s evetjem ga obsipljejo, njega nihče. Kod blodim, kaj mislim? Te strašne sanje! Vsak dan se bolj potapljam vanje!

Pisala sem na več strani, morda vendar od kod izvem, kaj je z njim.

6. XII. 1916.

Se vedno sem brez njegove pošte. Mnogo berem; noč in dan bi brala, pa mi mama ne pusti. »Oči si kvariš, največji dar božji so,« mi pravi. Zadnja knjiga, Filipa Galena »Norec iz St. James«, mi zelo ugaja. Pisatelj ugotavlja: Božja moč je tako velika in ima toliko sredstev, da nas tolaži in zdravi, če tudi mi mislimo, da smo neozdravljivi, pokopani. In dalje: »Največja bolečina na zemlji, to je dušna bolečina, je tih, nema. Je neizrazna, jo samo občutiš. Ona ne govori z ljudmi; dvigne se k Bogu. On sam v tihoti govori z njo in nekateri, srečni — Ga razumejo.« Gospod — daj, da Te razumem!

21. XII. 1916.

Kadar pridem iz šole domov, vedno mislim, da mi bo mama nasproti zaklicala: »Danes ti je pisal!« Nič in nič! Pričakujem zaman!

Srčno ljubljena!

23. XII. 1916.

Sem mnogo boljši — pisati Ti nisem mogel. Prejel vse poslano. Čemu vendar toliko skrbiš zame, se žalostiš zaradi mene. Vse se godi tako, kakor je nama odločeno. Pomagati nama more le višja moč, da ne podleževa vsem preizkušnjam. Bodi mirna, saj Te ljubi — ves Tvoj...

Sveti večer 1916.

Nebo, kako si usmiljeno, a jaz tako slabotna. Moj dragi mi je spet pisal. Zdej jaslice ljube, tako so lepe! Pri njih prav veselo mi bije srce! (Dalje prihoduje.)

Rudi Klaužer piše bratcem in sestricam v meerbeški žoli.

Eno leto je že minulo, odkar sem vas zapustil in odšel v svojo lepo domovino. Najbrž ste radovedni, kako mi je sedaj tu, kaj sem že lepega videl in doživel in kaj delam.

Toliko bi vam lahko novega in lepega povedal, da bi bil »Izseljenski vestnik« poln samo mojega pripovedovanja.

Za novo leto sem se z g. Tončetom, ki vas je pred cerkvijo fotografiral, a vi njega okepali, da je bil ves bel, odpeljal. Rekla sva: »Z brzim vlakom v novo leto!« Marsičemu novemu nasproti. Res, vse je bilo novo in veliko na poti. Sicer od Kölna do Münchna nisva nič videla, ker je bila noč in ker sva spala; lepše je bilo od Münchna naprej, ker so se kazale v daljavi že gore, katerih doma nikdar nisem videl. O, pa toliko snega je bilo! V vlakcu sva sedela na mehkih žametnih sedežih — pa v tretjem razredu! — in gledala skozi okna ali pa občudovala krasne fotografije v kupejih nad sedeži. Bili so posnetki raznih krajev Jugoslavije, kajti to je bil naš voz. Imela sva pa družčino: v Münchnu na postaji sva se namreč šela z gđ. Milico Grafenauerjevo, ki se je vračala iz Holandije. Ker mnogo dela pri Katoliški akciji, ji pravijo »katehistinja«. V živahnem pogovoru nam je čas hitro mineval. Kolikor bliže pa smo bili domovini, bolj tihi smo bili in ogledovali le bolj lepoto naše zemlje.

Na Silvestrovo torej okrog 8. ure zvečer smo se pripeljali skozi dolgi karavanški predor — v domovino. Odprla sva okno in zavriskala v krasno noč. Okrog in okrog same visoke gore, vse pokrite s snegom in obsijane s svetlo mesečino. Bilo je svetlo kot podnevi. Solze sva imela v očeh, saj sva vedela, da sva doma, v svoji lepi, prelepi Sloveniji. Nič več nisem mogel sedeti, kar pri oknu sem stal in spraševal, da mi je Tonče komaj sproti odgovarjal.

Na Jesenicah smo nekoliko počakali, da so pregledali prtljago. Mene je carinik zelo grdo pogledal, ko je videl v kovčegu škatljo s fotografijami velikih nemških mož in na drugi strani nemških mest izven države. Ti listki se dobijo v cigaretnih škatljicah, carinik je menda mislil, da bom — fantič mladi — delal propagando v domovini; pa ga je Tonče pomiril.

Kmalu potem, ko smo se odpeljali z Jesenic, se je prikazal Stol. »V počitnicah bova šla na Zabreško planino tja gor. Morda bo mogoče še koga tvojih prijateljev pripeljati tja. To bo lepo!« mi je razlagal Tonče. Prav na drugi strani Savske doline se je v mesečini svetil očak Triglav, ki je — kot veste — najvišji vrh Jugoslavije (2864 m). Najbrž se spominjate, da nam je gospodična učiteljica pripovedovala o vilah, ki so nekaj prebivale na Triglavu, in o Zlatorogu. Tudi Blejski grad se je nekoliko videl; jezero pa ne, ker leži nekaj nižje kot grad. Ne vem, kako bi še vse povedal, kaj sem videl. Tonče mi je povedal, kje so Begunje, kamor hodi na počitnice voditelj Slovencev, dr. Korošec; Brezje, največja slovenska Marijina božja pot, kamor tudi izseljenci vedno gredo, kadar obiščejo domovino; Kranj, kjer je doma naš konzul g. dr. Logar; Smarna gora, Zavod sv. Stanislava, kjer naj bi študirali, in takoj nato Ljubljana. Okrog 10 ponoči smo bili na cilju.

Ker nisva nikamor javila točnega časa prihoda, sva se zatekla k prijazni Grafenauerjevi družini, kjer smo bili brž domači.

Naslednjega dne — na Novo leto — sva si nekoliko ogledala mesto, popoldne pa sva šla zopet na vlak, da se popeljeva v Selca, kjer je doma Tonče. Od Skofje Loke smo se peljali še z avtobusom 15 km po lepi Selški dolini, ki je vsa obdana s hribi. Koliko smo si imeli pri Tončetovih domačih povedati! Šli smo na veliko kmečko peč, drugi za peč ali na klop okrog peči, in smo kramljali pozno v noč.

Takoj naslednji dan sem moral najprej — na smučke. Pa kakor sem stopil, sem padel. Kako sta se mi smejala Tonče in njegov brat Janez! Tu pravijo, da »narediš piko«, če padeš. Saj v snegu se res tako pozna kot pika. Nekoliko sem se pa le naučil in drugega dne smo se s sedmošolcem Vinkom, ki ga vidite na sliki poleg mene, podali na smučeh že malo iz vasi. Ah, moji ministranti, če bi bili vi tukaj, to bi bilo veselje! To bi se smučali in — pike delali!

Hitro je prišel čas, da sem moral v šolo. V Zavodu sv. Stanislava so me zelo lepo sprejeli in mi v vsem pomagali. Zelo se je trudil z menoj tudi Vinko. Zavod je zelo velika hiša in lepa, okrog nje so pa igrišča za dijake. Tudi nogomet igrajo,

česar sem se posebno razveselil. Navadno je tu okrog 350 dijakov. Učijo sami gospodje duhovniki. Pa kako znajo! S tovariši sem se takoj spoznal in marsikatero smo uganili in užagali. Pa ne preveč.

Tu sem bil do junija, ko se je končal pouk. Šel sem zopet v Selca, da počakam Tončeta, ki študira v Ljubljani. Komaj sem že čakal, da bi šli na Zabreško planino. Tudi to sem dočakal. Naložila sva si težke nahrbtnike in jo mahnila kar čez hrib na Kropo, v Otočah na vlak do Zirovnice. Od tu sva bila v dveh urah na planini. Kaj vse se od tu vidi! Bled kot ogledalo pod nami; Sava; Triglav in Martuljkova skupina; Jelovica, kjer so velikanski gozdi; Kranj, Smarna gora in celo Ljubljana z nebotičnikom. Neki turist je celo rekkel, da vidi, kako na nebotičniku muha zobe srnaži; pa nisem tako neumen, da bi mu verjel.

Na planini je lepa nova kočica, kjer smo spali. Zraven smo postavili še šest šotorov. Je pa še sedem drugih koč na planini; tudi pisatelj Finžgar ima tu svojo lepo kočico »Murko«. Sem večkrat z njim govoril.

Cez dva dni so prišli za nami iz Ljubljane gospodje bogoslovci in pripeljali revne fante, da bodo za mesec dni na počitnicah. Spali so v šotorih. Zelo dobro jim je bilo tu. Hodili so na izlete na Stol, Bled, v Vintgar in Vrbo, kjer se je rodil doktor Franc Prešeren, na Zelenico, v Trzič, v Planico, kjer je največja smuška skakalnica na svetu. Tu so skočili že 107 metrov daleč. Da, vi vse premalo veste, kaj Slovenci premoremo v športu! Vam bo morala gospodična učiteljica tudi kaj o našem športu povedati. Samo navdušiti jo morate!

Tudi jaz sem mnogokrat šel na izlete. Kako je bilo lepo! To bi gledali, da bi vam kar oči izpadle. (Dalje prihodnjič.)

Kraljestvo božje med Slovenci na Kosovem

Na širokem in plodnem Kosovem najdete tu in tam naseljence Slovence, ki so ali poljedelci ali v državni službi. Tu hočem govoriti le o Slovencih, ki so stalni poljedelci in rudarji. Razejani so po vsem Kosovem. Nimajo posebnih naselbin, temveč so pomešani s Srbi in Albanci. Največ naseljencev je prišlo na Kosovo po svetovni vojni. Zemljo so dobili od države, ali pa so jo sami kupili. Telesnega kruha imajo naši naseljenci dovolj, ker jim polja vsako leto lepo rodijo, nimajo pa duhovnega angelskega kruha. To je, zaradi česar naseljenci največ trpijo.

Velika skopljska škofija, pod katero spadajo, nima dovolj duhovnikov, da bi jih kdo večkrat obiskal. Mesta so v neki meri oskrbljena z duhovništvom, le vasi ne poznajo ne cerkve ne duhovnika. Če hočejo naši naseljenci priti k nedeljski sv. maši, morajo hoditi več ur daleč, tudi 10 do 15 km, večkrat po hudem mrazu ali po neznosni kosovski vročini. (K sv. maši hodijo v Prištino. Tam imajo cerkev sv. Antona. Duhovniška opravila vrši sedaj vojaški duhovnik.) Kljub temu pa naši verni naseljenci vendarle hodijo k sv. maši. Iz tega se vidi, da katoliška vera med našimi naseljenci ni oslabela, marveč se je večkrat prav zaradi omenjenih težav okrepila.

Veselje, ki ga Slovencem napravi slovenski duhovnik s svojim obiskom, se ne da opisati. To razume samo oni, ki je ta tako ganljiv prizor sam videl. Duhovnika so vsi veseli. Hiša, v katero pride duhovnik, je vsa srečna. Duhovnik ima v hiši navadno zgodaj drugega dne sv. mašo, pred katero se vsi spovedo, med sv. mašo pa prejmejo Jezusa v sv. obhajilu. K sv. maši pokličejo katoličane iz vse okolice. Hiša se napolni z naseljenci. Med sv. mašo je pridiga, katero naši naseljenci zelo radi poslušajo, posebno če je v slovenskem jeziku. Po sveti daritvi mašniku postrežejo z zajtrkom, potem pa ta vzame svojo prtljago in se s kolesom odpelje naprej, da tudi v drug kraj prinese duhovnega veselja. — Tega veselja nimajo naseljenci vsak teden, niti vsak mesec, le dvakrat ali trikrat na leto so tako srečni. Kdaj se bodo te razmere zboljšale? Mnogo pričakujejo naseljenci od škofijskega semenišča v Prizrenu. Zaupanje je veliko že zato, ker so v semenišču tudi naseljenjski sinovi. Zivo upajo, da pride dan, ko bodo duhovne dobrine prejemale iz rok svojih sinov. V malem škofijskem semenišču v Prizrenu je 44 gojencev in od teh je 7 Slovencev. Za semenišče se mnogo trudijo in žrtvujejo, toda vsi vemo, da sadovi zavisijo od božjega blagoslova. Zato je potrebno, da tudi nam iz Slovenije pomagata z molitvijo za naš duhovniški poklic.

Bog naj bo dolžnik s plačilom v nebesih!

Venceslav Rijavec, dijak VI. razreda gimnazije, gojencev škof. dijaškega semenišča v Prizrenu.

5. februarja je poteklo leto dni od smrti velikega apostola Južne Srbije in naših tamošnjih Slovencev, svetniškega škofa doktorja Gnidovca.

Umril je msgr. Jakob Gašparič, župnik v Trbovljah, na svečnico zvečer po daljši bolezni v 68. letu plodnega življenja. Zaradi njegove dobrotljivosti in nesebičnosti so ga ljubili vsi, posebno priljubljen je bil pri delavstvu. Dolgo vrsto let je bil tudi odbornik Rafaelove družbe in je le zaradi bolezni odložil to mesto. Blagemu pokojniku, vnetemu sodelavcu pri reševanju izseljenskega vprašanja bodi Vsemogočni bogat plačnik!

Iz konzularne službe. Z ukazom kr. namestnikov je bil g. Ivan Totič, prejšnji častni konzul v Dargaville na Novi Zelandiji, imenovan za častnega konzula kraljevine Jugoslavije v Aucklandu na Novi Zelandiji.

Smrt hrvatskega župnika v USA. 26. decembra preteklega leta je v Jolietu, Ill., v 73. letu življenja umrl znani hrvatski župnik, p. č. Juraj Viočić iz Kune v Dalmaciji, ki je prišel v Joliet leta 1908. Organiziral je hrvatsko župnijo, zgradil lepo cerkev in župnišče, veliko moderno dvorano in šolo, na kateri poučujejo slovenske sestre iz Lemonta. Tudi našim Slovincem v Jolietu bo za vedno ostal v najlepšem spominu!

Slovensko prosvetno društvo v Osijeku je zadnje čase razvilo živahno delovanje, da združi v svojem okrilju vse naše tamkajšnje rojake. Posebno še, odkar je bil na občnem zboru 28. januarja letos izvoljen nov odbor s predsednikom g. Toporišem na čelu. Čeprav je novi odbor prevzel dolžnosti v težkem času, je vendar društvo doseglo že lep napredek. Tedensko sta večasih po dve odborovi seji in vsakokrat je sprejetih v društvo po nekoliko novih članov, tako da jih bo kmalu že preko sto. Razen tega vzdržuje društvo živahne stike s Slovenci iz Vukovarja, Borova, Belega Manastira ter drugih krajev v osiješki okolici. 1. marca je društvo vzelo v najem nove prostore v Riječki ulici št. 7, kjer je vsak dan odprta knjižnica.

V socialnem ministrstvu je znova začel delovati poseben medministrski odbor za reševanje izseljenskih vprašanj. Poleg zastopnikov ministrstev so v odboru tudi zastopniki dravske banovine in banovine Hrvatske.

Zveza poljedelskih delavcev sporoča, da težave, ki so nastale pri denarnih pošiljkah iz Nemčije domov, izvirajo največ od tod, ker te miso bile pravilno naslovljene. Vsi tisti pa, ki so sklenili s svojimi gospodarji pogodbe, a se jih niso držali in odšli na delo v tovarne, nima o pravice pošiljati denarja v domovino. Nemške oblasti namreč ne dovoljujejo sezonskim delavcem zaposlitve v tovarnah.

Našim delavcem v Nemčiji. Kmetijsko ministrstvo v Berlinu je izdalo okrožnico, po kateri se dovoljuje vsem jugoslovanskim delavcem, kmetijskim in industrijskim, da pošiljajo od svojih prihrankov v domovino mesečno do 50 RM. — Veljavnost uredbe, po kateri so smeli naši izseljenci iz Nemčije pri vrnitvi v domovino brez carine prinesiti s seboj novih stvari v vrednosti do 10.000 din, je podaljšana do konca aprila 1940 in velja za vse, ki so bili v Nemčiji nepretrogoma v času pred 1. oktobrom 1939, pa vse do dne vrnitve v omenjenem roku.

V naselbini Makovljani pri Banjaluki v Bosni, ki jo je pred nedavnim zapustilo okrog 500 italijanskih družin, so precej izpraznjenih posestev pokupili Slovenci. Zanimajo pa se zanje tudi še naši emigranti iz zasedenega ozemlja in društvo »Istra« v Banjaluki je prosilo kmetijsko ministrstvo, da bi iz kredita dveh milijonov, ki je določen za odkup teh posestev, odobrilo primerne vsote za ta namen.

Ameriški Hrvatje se pripravljajo na obisk domovine. Kakor povzemamo iz lista »Hrvat v tujini«, ki je glasilo hrvatske Družbe sv. Rafaela, pripravlja Hrvatska katoliška zajednica v USA velik izlet ameriških Hrvatov v domovino za 150letnico pokristjanjenja hrvatskega naroda.

Friderik Baraga — v žaru svoje svetosti. Spisal p. Hugo Bren, OFM. 1940. Cena 5 din s poštnino. Dobi se po knjigarnah in pri upravi »Cvetja«, Ljubljana, Marijin trg 4. — Na 36 straneh nam pisec, bivši frančiškanski misijonar v Ameriki in dober poznavalec Baragovega življenja in delovanja, podaja zgode, a točen in toplo pisan oris svetniškega škofa. Knjižica je lepo dopolnilo h knjigi »Misionarski škof Irenec Friderik Baraga«, ki jo je v založbi Mohorjeve družbe leta 1931. izdal dr. Fran Jaklič.

Zedinjene države

Za ljudsko štetje, ki se bo začelo v mesecu aprilu, je Jugoslovanski klub v Chicagu na seji v novembru 1959. sprejel resolucijo, ki poziva vse v USA živeče Slovence ali pa potomce slovanskih prednikov, da ob tej priliki navedejo svoje narodno pokolenje. Za Slovence posebej je pri tem važno, da poleg imena Jugoslovan navedejo še pripombo, da so Slovenci. Doslej namreč ameriški urad za ljudsko štetje ni označeval pravilno narodne pripadnosti Slovanov. — Pozdravljamo ta predlog, saj bi njegovo uresničenje zelo olajšalo statistiko naših ljudi v USA in tako postavilo trdno podlago za nadaljnje delo v poglobitvi stikov med njimi in domovino.

Iz glasbenega življenja. — Ob 58. rojstnem dnevu predsednika Roosevelta 30. januarja t. l. je bila v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. v Clevelandu velika koncertna in plesna prireditev v korist sklada za pobijanje otroške paralize, ki ga je predsednik sam osnoval. Na prireditvi, ki jo je oskrbel Bratski kongres za Ohio, je sodelovalo več orkestrrov, pevki Josie Lavše in Mary Udovič, baritonist Louis Grdina, slovenski kvartet, mimo drugih. Ob zaključku je spregovoril še sodnik g. Fr. Lavše. — Združena slovenska društva v New Yorku so v januarju imela sejo v brooklynskem slovenskem domu, kjer so sklenila, da prirede dne 14. aprila velik koncert v Brooklynu. — V Milwaukee, Wis., so na skupnem koncertu 21. januarja nastopili odrasli in mladinski zbor »Lilijec«, zbor hrvatskega društva »Sloboda«, »Napreč« in »Planinska rožca«. Zvečer pa je bila še igra »V dobrih zlatih časih«, v katero je vpletenih 15 slovenskih narodnih pesmi. — Istega dne je bil v Clevelandu pevski in dramski nastop mladinskega zbora na Holmes Ave. pod vodstvom g. Louisa Semeta. — Teden dni pozneje pa sta v polni dvorani Slov. nar. doma v Brooklynu pod g. Ivanom Gerjovičem priredila koncert slovenskih melodij odrasli in mladinski tamburaški orkester; 4. februarja nato je isti orkester sodeloval tudi na veliki prireditvi »Slovana« v Brooklynu. — V Brooklynu je poznani pevovalca g. Jerry Koprivšek ustanovil mladinski pevski zbor.

Predavanje. Pod okriljem Slovenskega jezikovnega kluba je 28. januarja v Jav-

ni knjižnici na St. Clair Ave. v Clevelandu predavala o političnem vplivu v novejši češki literaturi Miss Fern Long, ki je promovirala na praški univerzi za doktorico filozofije.

Slovanska skupina književnikov na konferenci Zveze za moderne jezike, ki se je vršila 28. decembra 1959 v New Orleansu in katere tajnik je g. Anthony Klančar, je izrazila simpatije za Karlovo univerzo v Pragi in druge vseučiliško zavode po Češkem in Poljskem ter njih profesorje, ki so jih prizadeli zadnji dogodki.

Dramatsko društvo »Ivan Cankar« je imenovalo g. Klančarja zaradi zaslug pri prevajanju Cankarjevih del v angleščino za svojega častnega člana.

Umrla je 10. januarja vrhniška rojakinja s. M. Kalista Kršmanec, redovna predstojnica slovenske farne šole v Sheboyganu, Wis., v starosti 46 let. Pokopana je v Lemontu, Ill. Naj bo blagi pokojnici Bog obilen plačnik!

Pionirji legajo v grob. V Clevelandu je umrl v starosti 80 let znani rojak Mihael Setnikar, ki je bival 47 let v Ameriki. — V Pueblu, Colo. pa 78 letni belokrajinski rojak Nike Starešinič, ki je bival v Ameriki nad 50 let. Naj jima bo lahka tuja zemlja!

V Fontani, v okolici Los Angelosa, kjer živi okrog 25 slovenskih farmerskih družin, sta sezidala dve društvu Slovenske narodne podporne jednote nov društveni dom. — Nove prostore so 31. decembra z večjo prireditvijo odprli v Slovanskem delavskem domu v Clevelandu.

»Glasilo Kranj, slov. kat. jednote« je 27. decembra lani zaključilo 25. letnik. List je izhajal najprej v Chicagu, nato v Jolietu, zdaj pa že 16 let v Clevelandu. Urejuje ga ves čas g. Ivan Zupan.

Kanada

Kirkland Lake, Ont. — Slov. kanadsko podporno društvo je 21. januarja imelo večerno prireditev v korist društva. — 4. febr. pa je v Poljski dvorani uprizorilo Slovensko dramsko in pevsko društvo »Triglav« pevsko igro »Čevljar baron«. Tako torej vidimo, da tudi v Kanadi slovenski organizacijski duh ne počiva.

Argentina

Pismo z južne zemlje

Vsaka stvar je le nekaj časa nova. Tako je tudi z vojsko. Sedaj smo se tega že tako privadili, da beremo vojna poročila, kot da so lovske novice o tem, koliko somov in kitov so norveški ribiči nalovili. Vsa javnost je na strani Fincev in Angležev. Med našimi ljudmi pa ta stvar ni tako preprosta. Smo pač Slovani... Pa ni vredno, da bi se prepirali med seboj. Ruse imamo pa le radi. Le tisti boljše-vicez nam ne gre prav v račun...

Sicer pa imamo tudi tukaj marsikaj novega. Naše poslaništvo je dobilo novo osebnost v državnem svetniku dr. Daminokoviću. Stare napetosti domovinske politike se morajo tudi tu počasi izravnati in upamo, da je novi član našega poslaništva primerna oseba, da izravna nesoglasja. Sicer pa naše jugoslovanske stvari ne stoje slabo. Jugoslovanski dom na Dock Sudu že raste iz tal. Še kak mesec, pa bo pokazal svoje vidne oblike, ki smo jih doslej videli le v načrtih. Prav te dni me je pot vodila tam mimo in sem videl, da je že mnogo sezidanega.

Naša šola je šla na letovišče. Za 14 dni so se preselili naši otroci v San Antonio blizu Buenos Airesa, kjer so v prijetnem vrtu in prijaznem hladu preživeli nekaj lepih dni in doživeli vsaj za nekaj dni kaj takega, kar je otroku božja narava.

Ustanovili smo tudi novo društvo. Ime mu je »Slovenska krajina«, jugoslovansko izobraževalno in socialno društvo. Dolgo časa je že bila potreba nujna. Treba je bilo združiti naše Prekmurce, da se ne porazgube do kraja. S svojim sklepom, dati novemu društvu gornje ime, so pokazali dve stvari, da so zavedni Slovenci, a tudi da so zvesti Jugoslovani. Danes ima društvo že svoj odbor, svoj prostor, svoje mize in klopi in svojo knjižnico. Ustanovljeno je bilo na novega leta dan.

Marsikaj zanimivega bi pa lahko povedal jaz iz svojega dolgega potovanja, na katerem sem v januarju prehodil lep kos te dežele. Obiskati sem hotel predvsem našo naselbino v Cinco Saltos, 1200 kilometrov daleč od Buenos Airesa so si poiskali svojo bodočnost nekateri naši rojaki v deželi, ki se imenuje Rio Negro. »Črna voda« pravi beseda, a dežela je pravi raj. Nikdar bi ne mogel opisati lepote sadnih vrtoč, ki jih je tam zasadila roka pridnega slovenskega sadjarja. Pred 15 leti je prišel tja doli kot slovenski pionir Anton Sinigoj, doma iz Dornberga, za njim kmalu še dva njegova brata. Človek bi mislil, da bere pravljice. In vendar je resnica, kar sem videl, ko sem se sprehajal po prostranih sadov-

njakih, obloženih z zlatnim sadjem, ki slovi, da ga ni nikjer boljšega. Brez vsega so prišli naši rojaki, danes so na svoji zemlji svoji gospodje. Kakih 20 slovenskih družin si je tam ustvarilo svoj položaj, kakor ga nimajo naši rojaki nikjer drugje v tej deželi. Nihče bi tudi ne mogel popisati veselja, ki so ga imeli, ko sem jih letos obiskal. Bila je nedelja nepozabnega spomina. Kakih 80 rojakov se je zbralo k maši in popoldanski molitvi. Kosilo so si pa kar skupno napravili. To je bil dan naše pesmi v tisti deželi. Gotovo se naša pesem ni še nikoli tako lepo slišala na daljnem jugu, najbolj daleč od slovenskega ognjišča. Kar hitro smo sestavili zbor, ki je zapel pri maši, a še lepše pri litanijah, tako da je vse postajalo pred cerkvijo, ko so slišali naše petje.

Toda še dalje je šla moja pot. V Plaza Huincul, kjer teče petrolej. Tudi tam je nekaj naših »Bricev«. Tudi tam so se veseli zbrali in je ostal meni in njim tisti dan nepozaben v spominu.

Zal je bil moj čas prekratek, ker bi sicer še kam dalje pohitel. Bo pa za drugič.

Janez Hladnik.

Kolumbija

Mosquera. — Nova maša slovenskega misijonarja. — Tu je bil v osrednjem semenišču 3. decembra preteklega leta v mašnika posvečen Mirko Rijavec, sin upokojenega cestnega nadzornika, ki živi sedaj v Kamnjah na Vipavskem. Svojo novo mašo pa je pel na Marijin praznik 8. decembra v zavodu za otroke gobavih staršev na hribovitem Santanderju. Mirko Rijavec se je rodil leta 1910. v Bovcu. Gimnazijo je obiskoval v Idriji in Gorici.

Francija

Dragi izseljenci!

Znano vam je, da je moralo zaradi izbruha vojne nad tri tisoč naših ljudi zapustiti svoja bivališča ob meji in se naseliti v drugih pokrajinah Francije. Ti ubogi begunci niso mogli vzeti s seboj ničesar drugega, kakor nekoliko najpotrebnejše oblike. Morali so iti peš 30 do 50 kilometrov daleč, predno so dobili vlake in avtobuse na razpoložajo. Razumljivo je, da v takem položaju pač niso mogli veliko nositi s seboj.

Ne da bi bili kaj pripravljeni, so se naenkrat znašli na cesti brez stanovanja, brez hrane, brez dela. Po enem mesecu šele so prišli zopet do zaslužka, ki je za manjši kakor prejšnji, nasprotno pa stroški vedno večji. Mnogi, ki so tukaj že

15 do 20 let, so v trenutku prišli v isti položaj, v katerem so bili, ko so prišli sem.

Nič čudnega ni, če se ti reveži neprestano obračajo na nas z žalostnimi pismi in prošnjami za pomoč. Umevno je pa tudi, da jim mi sami iz svojih sredstev ne moremo pomagati.

Odločili smo se zato, da potrkamo na vaša usmiljena srca in vas poprosimo, da podprete naše begunce s tem, da darujete po svojih močeh! Najbolje je, da darujete v denarju, ker na ta način lahko kupimo beguncem to kar vemo, da ta ali oni potrebuje. Dobrodošli so pa tudi drugi darovi, kakor obleka, nogavice, perilo, odeje, šolske potrebščine za otroke itd.

Način pobiranja darov bo tale:

Nekaj dni po izročitvi te prošnje se bodo zglasili pri vas pobiralci darov, to bodo osebe, ki jih vi poznate in ki bodo imeli potrdilo in nabiralno polo v rokah. Vsakogar prosimo, da sam vpiše, kaj in koliko bo dal.

Po končanem nabiranju bo dobil vsakdo na vpogled imena darovalcev in darov.

V trdnem upanju, da se boste v največji meri odzvali naši nujni in zelo potrebni prošnji, vas, dragi rojaki, najiskrenejše pozdravljamo in vam že vnaprej ključemo: Bog vam stotero povrne vsak najmanjši dar!

Odbor za pomoč beguncem, ki so po narodnosti Jugoslovani ali pa primorski Slovenci:

Grims Stanko, bivši izseljenski duhovnik v Merlebachu;

Svele Anton, izseljenski duhovnik v Aumetzju;

Kratz Artur, šolski ravnatelj v St. Privat-la-Montagne;

Kratz Nini, njegova žena;

Jankovič Janko, izseljenski učitelj, začasno v St. Privat;

Jankovič Zofija, njegova žena;

Šlibar Anton, izseljenski učitelj, začasno v Parizu.

Naši rojaki v novih razmerah

(Dalje.)

Prehajamo na departma Loire. Od St. Etienne se razprostira med par sto metri visokimi hribi globoka, a razmerna ozka dolina z mesti La Ricamarie, Chambon, Firminy. Glavna cesta vodi od St. Etienne do kraja mesta Firminy in je dolga skoraj 17 km. Tu je velika industrija in je v bližini 47 šahtov, kjer delajo naši rudarji, raztreseni na vse strani. Vseh Jugoslovanov je tu okrog

650; že dolgo prej jih je bilo tod zaposlenih nad 250, sedaj pa je iz Mozele prišlo še kakih 400 beguncev.

Razmero so tu še precej ugodne, le stanovanja nimajo mnogi. V veliki dvorani Amical laigue Fayol pri Firminy je bilo nedavno še vedno nameščenih 14 družin, prav tako je mnogo naših družin iz Jeanne d'Arc našlo zavetje v neki drugi dvorani. Spijo po večini na slamanjakah. Tudi v Chambon so stanovanjske razmere nezadovoljive: mnogo jih stanuje v barakah. Vendar pa je glavno ravnateljstvo podjetij izdelalo načrt za novo veliko kolonijo v mestu La Ricamarie, ki bo skoraj dovršena. V nova stanovanja že pošilja ravnateljstvo same jugoslovanske družine.

Tudi sicer je ravnateljstvo pokazalo precej naklonjenosti našim ljudem. Dalo jim je postelje in vse potrebno, tudi precej dobre peči in jim doslej še ni nič odrgalo za to. Ko je šel na primer naš delavec vprašat za 4 deske, da bi si naredil omaro, mu je odgovoril inženir: »S štirimi ne morete nič narediti!« in mu jih je napisal 10 — brezplačno.

Naši delavci tu v rudnikih sicer še niso kopači, dasi so prej skoraj vsi bili. Imajo pa tako imenovano lestvico 5 razredov in bodo sčasoma dobili zopet to delo. V jami zaslužijo od 50 frankov dalje in jim doslej za stanovanja še ni bilo treba nič plačati. (Drugacije je to po zasebnih stanovanjih, kjer je treba vsako sobo drago plačati. Tako plačuje neka družina za podzemsko sobico, veliko komaj par kvadratnih mestrov, 80 frankov mesečno.) Tudi dobe premog zastoj, le voznika plačajo sami. Cene so seveda narasle: tako stane na primer 1 kg moke okrog 4 franke.

Delo se lahko dobi, saj prosijo podjetja že zdaj za nove moči iz Jugoslavije; sem ter tja se dobe tudi kake podpore za žene in otroke, kar pač zavisi od razpoloženja posameznih občin do naših rojakov. V boleznih prejemejo rudarji dnevno okrog 35 frankov.

V verskem in vzgojnem pogledu so razmere zelo neugodne. So rojaki, ki bivajo tu že po 10 ali 15 let, pa še niso videli slovenskega duhovnika. Tudi naš učitelj jim je zelo potreben. O tem priča pismo, ki nam ga je poslal izseljenski učitelj g. Jankovič, v katerem ga rojaki rotijo, naj se odloči in pride med nje. Prav tako prosijo izseljenskega duhovnika g. Grimsa, ki je v decembru preteklega leta potoval po teh naselbinah, naj se zopet vrne k njim. Priznati pa moramo, da se domača duhovščina mnogo trudi za naše ljudi.

Sicer pa bi bila velika ovira za organizacijsko in šolsko delo v tem, ker so rojaki tod zelo raztreseni, razen v občini Firminy, kjer je samo novih okrog 150 rojakov in v Chambon, kjer jih je okrog 120. Tu bi se dalo ustanoviti tudi pevsko društvo, ker so skoro vsi pevci iz Merlebacha v tem kraju.

St. Marie aux Chênes. — Izeljski duhovnik g. Grims in izseljski učitelj g. Jankovič sta ob izbruhu vojne pribežala v St. Privat-la-Montagne, odkoder pomagata merlebaškim beguncem in jih obiskujeta. Pa tudi nam žrtvujeta nekaj časa. Tako imamo sedaj redno dvakrat v tednu šolo, katero naši otroci pridno in z vidnim uspehom obiskujejo. Enkrat na mesec imamo tudi slovensko službo božjo, kjer naša mladina ubrano in ganljivo prepeva. Na novega leta dan so se naši dečki in deklice zbrali v šoli v St. Privat, katero nam je dal na razpolago naš veliki prijatelj, francoski šolski upravitelj g. Kratz. Lahko rečemo, da tako lepega novega leta ne pomnimo, odkar smo tukaj. Naši mali so tako lepo igrali, peli in deklamirali, da je bilo veselje. Najbolj so se pa postavile deklice s simbolično telovadno vajo »Po jezeru bliz Triglav«. Ta trenutek smo pozabili, da smo na tujem in da je vojna in si mislili, da stojimo ob Blejskem jezeru ter gledamo ponosni Triglav in našo zdravo mladino, ki se vozi po bleščečem se jezeru, oblečena v lepe slovenske narodne noše ter nam maha v pozdrav z venčki iz belih, modrih in rdečih vrtnic. — Vemo, da je še mnogo neobdelanih vinogradov, ki vabijo in kličejo naše duhovnike in učitelje, vendar si želimo, da bi omenjena dva gospoda še dolgo ostala pri nas in nas tolažila v teh težkih časih.

St. Privat-la-Montagne. — Semkaj se je vrnil g. Grims Stanko, bivši izseljski duhovnik v Merlebachu. Opazili smo, da ga je dolgo zimsko potovanje — obiskoval je na jugu naše uboge begunce — zelo izmučilo in utrudilo. Ko se bo nekoliko odpohil in uredil svoje dokumente za zopetno potovanje, bo zopet odšel med svoje ovčice, katere mu je vojna razmetala na vse kraje, tako kakor volk razpodi ovece. Želimo mu srečno pot in obilo uspeha.

Tucquegnieux-Marine. — Naš dobri izseljski učitelj g. Slibar je začasno na poslaništvu v Parizu, kjer — kakor izvedemo — mnogo koristi in pomaga našim izseljencem. Da nismo preveč zapuščeni, nam sedaj pomaga g. Jankovič, ki prihaja iz St. Privat, kjer živi trenutno kot begunec. O božiču smo z njegovo pomočjo prepevali večno lepe božične

pesmi pri slovenski službi božji, katero je daroval naš duhovnik g. Švelc. Tu smo blizu meje, zato se bojimo, da bomo morali tudi mi bežati. Bog daj, da ne bi prišlo do tega! — Anica Zupan.

Giraumont. — Vojska nam je vzela vse prostore, tako da se moramo za sedaj zbirati kar v privatnih stanovanjih. Naš prosvetni delavec, Radič Jože ml., lepo napreduje. Pri zadnji slovenski službi božji je že čisto sam vodil petje in igral na harmoniji. Otroke zbira kar v stanovanju svojih staršev in jih uči našega jezika. Na prireditve ne moremo misliti, ker so v teh časih prepovedane. Delamo vsak dan, zaslužek pa je v primeri s cenami manjši, kot je bil včasih. Pa bo že bolje, saj je še za vsakim dežjem posijalo sonce.

Marseille. — 21. februarja. — Slovenska dekleta pri redovnicah trinitarkah v Marseilleu se Vam najlepše zahvaljujemo za poslano številko »Izeljskega vestnika« in Vas obenem prosimo, da nam ga tudi še vnaprej pošiljate. Kako smo veseli, če v teh časih dobimo takele pozdrave iz naše ljube slovenske domovine. — Vsem, vsem pošiljamo najlepše slovenske pozdrave Slovenke v Marseilleu: Zupančič Angelca, Erčulj Anica, Jan Pavla, Dragi Marija, Vidmar Ivanka, Kotnik Anica in druge.

Nemčija

Essen-Karnap. — 25. januarja. — Moja navada je, da se vsako leto enkrat oglašim, tako tudi letos. — Vojne še ne občutimo preveč, gre vse po starem, tudi delavske razmere so kakor po navadi.

Na novega leta dan se je zgodila grozna nesreča, pri kateri je izgubil življenje naš priljubljeni rojak Karol Bobnič, star 56 let, doma iz fare Planine na Stajerskem. V Nemčiji je bil 35 let. Zjutraj je šel k sveti maši, popoldne pa na sprehod, s katerega se je okoli šeste ure vračal domov. Prekoračiti je moral glavno ulico. Prav na tistem kraju se križajo proge cestne železnice na več strani. Bila je že tema. Ker ulice zaradi sovražnih letal niso razsvetljene, videl pa je tudi bolj slabo, ni opazil, da se mu od zadaj bliža voz cestne železnice. Podrl ga je na tla; in čeprav se je voz takoj ustavil, je vendar dobil tako hude poškodbe, da je naslednjega dne v bolnišnici umrl, ne da bi se zavedel. Pogreba so se udeležili skoraj vsi Slovenci iz tukajšnje okolice, kakor tudi domačini. Gospod Starc, dolgoletni predsednik Društva sv. Barbare, je položil krasen venec na grob in nas opomnil, da bodimo pripravljani na zadnjo uro, kajti nihče ne ve, kje in kdaj ga čaka. Pokojni je bil samec, pred nekaj

leti smo pokopali njegovega brata Franceta. Tudi njih sestra je pokopana tukaj v bližini. V domačem kraju žaluje za njimi več bratov in sester.

Karel, naj Ti bo tuja zemlja lahka, sodronikom pa naše sožalje!

Vsem naročnikom in naročnicam »Izseljenskega vestnika« želim veselo in srečno novo leto.

Franc Juhant.

Moers-Meerbeck. — 27. januarja. — Uredništvu »Izseljenskega vestnika«! — Dovolite, prosimo, da se tudi mi po dolgem času zopet oglasimo, saj bi se sicer sploh pozabilo, da še živimo; pa tudi sedaj bomo kar najbolj kratki. Novic imamo mnogo, so pa bolj žalostne kot vesele. Najprej želimo vsem bralcem lista v domovini in tujini srečno novo leto 1940. Naj bi nadomestilo vsaj starega! Naše društveno življenje gre svojo pot naprej, kakor je pač mogoče v teh časih. Vojne do sedaj še nismo občutili. Vse se še odigrava daleč od nas; da bi le tako ostalo. V preteklem letu nas je zapustilo kar 9 dobrih članov in članic: januarja nas je zapustil Mlinarič Jože, doma iz Žurkovega dola pri Sevnici, star 71 let, julija je preminul Siverka Miha, doma od Brežic, star 70 let, avgusta se je preselil v večnost Skoberne Miha iz Blance pri Rajhenburgu, star 64 let, novembra je bil žrtev cestnega prometa 72 letni Kovač Matija iz Studenca pri Krškem. Povožil ga je vojaški avto in je po enodnevnem trpljenju izdihnil. 30. novembra je v Gospodu zaspal Zorko Matija, doma iz Jurkloštra pri Planini, v starosti 77 let, dan poprej pa naš 70 letni jubilan in soustanovitelj Društva sv. Barbare, Sterniša Anton, doma iz Radeč pri Zidanem mostu.

— Bratovščina živega rožnega venca je izgubila svojo najstarejšo članico Marijo Pajtler, doma iz Raztez pri Vidmu, ki je dočakala 89 let. Preminula je tudi Vodnik Ernestina, stara 72 let in doma iz Mekinj na Gorenjskem ter vdova Sorl Jera v starosti 81 let, doma iz Gabrijel pri Trziču.

16. januarja se je smrtno ponesrečil v rudniku Rheinpreussen rojak Skorjanc Franc, star komaj 30 let, ki je prišel v Nemčijo lansko leto meseca julija. Bil je priljubljen in dober delavec, doma iz Zg. Tinskega pri Zusmu. Kdo bi si bil mislil, da mu bo usoda pretrgala nit življenja? Zapustil je ženo in otroka ter se podal v tujino. Ob tej priliki se je rudniška uprava pokazala zelo lepo in sočutno. Zahtevala je, da mora žena priti na pogreb in da ona nosi vse stroške potovanja. Naša organizacija je pa prevzela vso drugo oskrbo za žalujočo vdovo ter uredila vse potrebno za posmrtnino in invalidsko pokojnino. Vdova nas je naprosila, da se v

njenem pa tudi v lastnem imenu iskreno zahvalimo gospodu podnačelniku okraja Smarje pri Jelšah za tako sočutno razumevanje, da je mogla tako hitro odpotovati. Prišla je malo pred pogrebom, tako da je še enkrat videla obraz svojega mrtvega soproga. Naj mu bo tuja zemlja lahka, staršem, ženi in otroku pa izreka-mo globoko sožalje.

3. februarja bosta praznovala zlato poroko naša člana, zakonca Mevželj Jožef in Jožefa roj. Udovč. Mevželjev oče je bil svoj čas cerkovnik pri Sv. Tomažu v fari Skocjan pri Mokronogu. Star je 73 let; stanoval je na Poljanah. Mevželjeva mama je iz Zbur, dočakala jih je že 82. Slavljencema želimo: Se na mnoga leta!

Društvo sv. Barbare
Bratovščina živega rožnega venca.

Castrop-Rauxel. — Februarja. — Tu je 16. februarja obhajala rojakinja gospa Boriškova svoj god, obenem pa tudi svoj rojstni dan in petdesetletnico. — Petdeset let ni mnogo, toda ime gospe Boriškove je tukaj ne le v kraju samem, ampak daleč naokoli znano. Znano pa je tudi njeno požrtvovalno delovanje med rojaki tu na tujem. Kot dolgoletna predsednica Rožnovenske bratovščine si je pridobila velikih zaslug ne le v društvu samem, ampak tudi na zunaj ter uživa danes med rojaki kakor tudi med domačini velik ugled in zaupanje. — Ko so bili za katoliško društvo najburnejši časi, je stala gospa Boriškova trdno kot skala in tudi najhujši navalji je niso mogli omajati v njenih nazorih in dejanjih. — Pri svoji mnogoštevilni družini, ki ji ni vedno dopuščala, da bi delovala na društvenem in kulturnem, posebno pa na verskem področju, je bila gospa Boriškova vedno tista, ki je v tem pogledu največ pripomogla, da ima društvo kot takšno danes velik ugled in da ga vse spoštuje. Tudi marsikateri naših mladih rojakov se ima njej zahvaliti, da si je ohranil svoj materin jezik. Ni vedno in povsod med rojaki naša pravega razumevanja za svoje delovanje in stremljenje, a je vendar vztrajala in še danes vztraja v tem, kar ji nalaga vera in njena daljnovidnost. — Dobrote, ki jih je slavljenska marsikomu storila in delila, naj jo danes postavljajo za zgled in smelo rečemo, da je gospa Boriškova zapisana v srcih tukajšnjih rojakov kot naša »mamica« in želja mnogih njenih rojakov in znancev je, da nam jo ljubi Bog ohrani svežo in zdravo še prav mnogo let. — V borbi za vsakdanji kruh je vzgojila svojemu soprogu Francetu deset otrok, ki so danes razen treh že vsi preskrbljeni, tako da je tudi njena rodbina vsem nam za zgled.

Holandija

Zveza jugoslovanskih društev sv. Barbare v Holandiji s sedežem v Heerlenu je imela 1. januarja tega leta ob navzočnosti zastopnikov vseh pri Zvezi včlanjenih društev svoj redni letni občni zbor. Udeležil se ga je tudi bivši tajnik g. R. Selič iz Rotterdamu. — Predsednik g. J. Hladin se je zahvalil vsem navzočim za razumevanje, prav tako posameznim društvom za sodelovanje pri Zvezi, ki more le tako uspešno delovati med tukajšnjimi slovenskimi rojaki. — G. Selič je omenil pomen in delovanje Zveze ter obenem zagotovil, da bo, čeprav je na službenem mestu v Rotterdamu, tudi v bodoče uporal bil ves svoj prosti čas za društveno življenje in njega korist. — Blagajnik g. L. Strman je podal poročilo o stanju blagajne: pregled stroškov, kakor tudi dohodkov, ki so pač majhni. O tem se je vršila kratka debata in so navzoči izrazili željo, da bi se Zvezi od neke strani nakazala mesečno ali vsaj letno kaka denarna pomoč. — Volitve novega odbora je vodil g. Selič, ker č. g. p. Teotim ni bil navzoč. Vršile so se za vsakega odbornika posebej tajno po listkih. Za predsednika je bil zopet izvoljen g. J. Hladin, ki pa je izvolitev gladko odklonil z utemeljitvijo, da naj še kdo drugi za dve leti okusi to dolžnost, kakor jo je on. — Pri ponovnem glasovanju so dobili absolutno večino: kot predsednik g. Mihael Strucel (Kampstr. 246), kot tajnik Jožef Majer (Buschkensweg 25), kot blagajnik pa g. Leo Strman (Kampstr. 173), vsi iz Heerlerheide. Imenovani so se zahvalili za zaupanje in prevzeli delovanje v Zvezi z načelom, da se stori vse, da se slovenski izseljenci v Holandiji po društvih združimo in tako dokažemo, da imamo zaupanje ne le do društev in Zveze, temveč tudi do naše drage domovine Jugoslavije.

Za Zvezo — tajnik.

Lutterade. — Društvo sv. Barbare v Lutterade je v minulem letu imelo več društvenih prireditev: v maju krasen materinski dan, v avgustu izlet na Kevelar; v oktobru smo priredili dobro obiskano »vinsko trgatavo« in v decembru lep družinski večer z obdarovanjem mater in otrok, a tudi očetje pri tem niso izostali. Letos 8. januarja je bil redni občni zbor. Ponovno je bil izvoljen stari odbor: naš stari predsednik Garber Božomir, podpredsednik Brešar Jože, tajnik Grobelnik Lovrenc in blagajnik Peter Dretnik. Preglednika sta: Markošek Franc in Skobe Ivan; zastavonoše: Hudaček Jože, Ratuznik Stefan in Martinc Fr. K društvu je pristopilo več novih članov. Le tako naprej, v slogi je moč! Skobe I.

Chevremont-Kerkrade. — Tukajšnje R. K. jugoslovansko društvo sv. Barbare je imelo 7. januarja letno sejo, na kateri smo izvolili soglasno zopet stari odbor: tajnik Ivo Krašovic, blagajnik Franc Anderluch. Le stari predsednik Anton Kink je podal ostavko iz lastnega nagiba. Društvo ga bo težko pogrešalo, saj mu je bil pravičen in bister vodnik. Upamo in smo tudi prepričani, da bo novi predsednik g. Maks Bračun nadaljeval delo z isto vneto kot njegov predhodnik, saj je eden najstarejših članov in je bil vedno delaven. — Na tej seji je izstopil iz društva bivši njegov dolgoletni predsednik in pevovodja g. Franjo Belinc, ki je postal holandski državljan. Nepozabno bo ostalo njegovo požrtvovalno in neumorno delo in vse zasluge, ki si jih je za društvo pridobil. — Za sv. Miklavža je društvo obdarilo 71 otrok in žena tukajšnjih Jugoslovancev. Obenem je uprizorilo tudi kratko igro »Sv. Miklavž prihaja«. Igralci so se sicer že naučili dveh iger, a društvo ni dobilo dovoljenja, da jih uprizori, mislimo da zaradi mednarodne napetosti. — Upamo, da bo v tem letu društvo pridobilo novih članov. Za društvo predsednik in tajnik.

Brunssum. — 31. januarja. — Slovensko društvo sv. Barbare se je v preteklem letu v današnjih razmerah še kar zadovoljivo razvijalo, čeprav nas je malo. Zapustila sta nas zopet dva člana, ki sta odšla v domovino uživat zasluženi pokoj. V juniju smo ustanovili mladinski odsek z imenom »Slomškova mladina«, ki ga naš pater Teotim v slovenskem jeziku poučuje v najpotrebnejših rečeh. 3. decembra je društvo priredilo Miklavžev večer, na katerem so bili obdarovani naši malčki. 10. decembra smo imeli razen običajne slovenske službe božje tudi popolne slovenske večernice, zvečer pa družinski večer z domačo zabavo, na kateri nas je obiskal naš pater Teotim. Na Silvestrovo je imelo društvo občni zbor. Izvoljen je bil po večini stari odbor, in sicer: predsednik Jože Deželak, podpredsednik Janez Gabersček, tajnik Jože Klančičer, blagajnik Franc Fröhlich z namestnikom Salijem Viktorjem; zastavonoša Sket Avgust. Volitve je vodil zvezni predsednik Hladin, ki je ob zaključku občnega zbora povedal nekaj bodrilnih besed. — S pozdravom
Jože Deželak, predsednik.

Naročnikom „Izseljenskega vestnika“!

Kdor izmed vas ima starejše letnike »Izseljenskega vestnika«, naj bi jih hotel za odškodnino odstopiti, naj to sporoči Javni mestni knjižnici v Celju.